

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep.
0030 Oslo

Dato: 22.10.2012
Deres ref.: 12/1719
Vår ref.: 2012/12656 DAGN

Høringsuttalelse fra TF om forslag til endring i gravferdsforskriften

Det teologiske fakultet er glad for denne anledning til å uttale seg om departementets forslag til endringer i den eksisterende forskrift. Slik vi oppfatter saken, dreier de foreslåtte endringene seg dels om tilpassing til allerede etablert praksis, og dels om en harmonisering med den omgjøring av forholdet mellom stat og kirke som kirkeforliket varslet og som allerede har satt spor etter seg i lovgivningen, herunder i gravferdsloven. Vi oppfatter på denne bakgrunn ikke noen av endringsforslagene som brudd med allerede etablert lovgivning og praksis.

En del av endringene er motivert av hensynet til religiøse og livssynsmessige minoriteter, et hensyn som også lå bak gravferdslovens erstatning av «kirkegård» med «gravplass». Mye taler nok for at en burde ha valgt et mindre saklig-hverdagslig navn, analogt med det innarbeidete «urnelund» kunne en for eksempel ha valgt «gravlund», men når gravferdsloven sier «gravplass», er det naturlig at forskriften gjør likedan selv om dagligtalen neppe vil gjøre det.

I forbindelse med behovet for særskilt tilrettelegging for religiøse og livssynsmessige minoriteter foreslås det at dette skal vurderes ved anlegg, utvidelse og endring av gravplass. Dette virker uten videre fornuftig, uten at det er helt klart hva en slik vurdering konkret skal gå ut på eller føre til. Her ville det etter fakultetets mening ha vært naturlig å komme inn på spørsmål angående vigsling av gravplass, jf. gravferdslovens §5. I tillegg til Den norske kirke gir loven også andre trossamfunn anledning til å foreta vigslingshandlinger, såfremt de er virksomme «på stedet». Loven sier at slik vigsling kan gjelde hele eller deler av gravplassen, en åpenhet som i praksis vil kunne føre til både usikkerhet og konflikt. Hva vigsling dypere sett betyr, vil det være delte meninger om både mellom og innen de aktuelle trossamfunnene. For medlemmer i enkelte trossamfunn vil det kunne være problematisk å gravlegges i jord som er vigslet av et annet trossamfunn. Loven åpner for skjønnsanvendelse innen et ganske vidt spekter av løsninger, og det ville etter vårt syn ha vært nyttig og konfliktforebyggende om forskriften inneholdt bestemmelser som veiledet skjønnsanvendelsen på dette punkt.

Et gjennomgående problem på hele dette saksfeltet gjelder de kirkelige instansenes myndighet. En side ved dette problemkomplekset springer ut av spenningen mellom kirkelig eierskap og forvaltning på den ene side og gravplassenes allmenne samfunnsmessige funksjon på den andre.

Gitt dagens lovgivning er dette et dilemma en må søke å leve slik med at det ikke skaper konflikter. En annen side ved dette problemet melder seg i forbindelse med fordelingen av oppgaver og myndighet på forskjellige kirkelige instanser. Loven slår fast at «gravplassene er soknets eiendom» (§ 1). Soknets organ, soknerådet, spiller allikevel ingen rolle, hverken i loven eller forskriften. Riktignok heter det i loven at soknene i en kommune kan eie gravplasser i fellesskap, en tilføyelse som spiller opp til fellesrådet som det relevante eierorgan, men det er allikevel påfallende at lovens hovedbestemmelse om eierskap til gravplass ikke også er reflektert i forskriftens fordeling av oppgaver. Forskriften opererer i stedet med to kirkelig organ, fellesrådet og bispedømmerådet, og forstår disse tydelig som henholdsvis «lokalt» og «statlig», jf uttrykket «statlig fagmyndighet» i § 2. Her vil vi for det første peke på at forskriften viderefører dagens allmenne og, etter vårt syn, beklagelige tendens til å overse soknet og soknerådet. For det andre forekommer det oss noe tilfeldig hvordan oppgavene er fordelt mellom fellesråd og bispedømmeråd: Hvorfor har bispedømmerådet myndighet over nye drensledninger (§ 8), mens kirkelig fellesråd har myndighet til å stenge gravplassen permanent for kistegravlegging (§ 5)?

Hva øvrige foreslåtte endringer angår, har vi ingen problem med å slutte oss til dem.

Med hilsen

Trygve E. Wyller
dekan

Dag Myhre-Nielsen
fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Dag Myhre-Nielsen
22850309, dag.myhre-nielsen@teologi.uio.no